

MARIESTAD

Barn- och ungdomskulturplan Mariestad 2015-2022

Innehållsförteckning

Förord.....	3
1. Inledning.....	4
1.1 Värdegrund, syfte och mål.....	6
2. Kultur i yngre åldrar	7
3. Nya mötesplatser	9
4. Nätverk och samverkan.....	11
5. Arbetet med planen.....	12

Förord

Våra unga medborgare är nästa generations beslutsfattare och samhällsbärare. En uppväxt som präglas av kreativitet och möjlighet att påverka, stärker individen och dess tilltro till omvärlden. Barn och unga måste därför vara, och är redan, en prioriterad grupp. Det är långt ifrån alla som har tillgång till kultur, det är därför viktigt att Mariestads kommuns kulturverksamhet verkar för alla unga kommuninvånarens möjlighet till att utveckla sitt kulturskapande.

Mariestad den 27 februari 2016

Maria Henriksson,

Chef för kultur och högre utbildning

Johan Abrahamsson,

Ordförande i Kultur- och
fritidsutskottet

1. Inledning

Många kommuner i vårt land pekar ut barn och unga som en viktig målgrupp för egentligen all verksamhet. När det sedan kommer till handling är det dock inte alls lika många som orkar leva upp till den höga ambitionen. Ofta brister det på punkterna delaktighet och inflytande.

I Mariestads kommuns arbete med en kulturplan för perioden 2015–2022 var det därför angeläget att inte gå i samma fälla som många andra har gjort. Istället för att peka ut särskilda punktinsatser för barn och unga valde man att låta denna målgrupp genomsyra hela planen genom att inte minst lyfta fram just målgruppens delaktighet och inflytande. Även denna särskilt framtagna barn- och ungdomskulturplan ska ses i ljuset av detta. Däremot ska den inte ses som en isolerad plan för endast barn och unga, utan den har en tydlig koppling till den övergripande kulturplanen, liksom till kommunens övriga strategidokument.

Den utlösande orsaken till framtagandet av denna barn- och ungdomskulturplan var att den regionala kulturförvaltningen Kultur i Väst aviserade att förvaltningen kommer att kräva sådana planer i det framtida samarbetet med kommunerna i regionen. För Mariestads kommun, som var mitt uppe i arbetet med en övergripande kulturplan, och som redan hade valt ut perspektivet barn och unga som helt centralt för denna plan, passade detta direktiv som handen i handsken. I Barn- och ungdomskulturplan Mariestad 2015–2022 ska helt enkelt de utvecklingstankar som uttrycks i den övergripande planen fördjupas och utvecklas. Båda planerna är visionära såtillvida att de siktar fram mot år 2022. Allt kan inte utvecklas samtidigt, men de utpekade målen ska hela tiden vara styrande för de kommunala kulturverksamheterna.

Den regionala föreningen KulturUngdom arbetar primärt med gruppen 13–30 år. För att vara koordinerad med denna centrala aktör ska därför denna barn- och ungdomskulturplan täcka åldersspannet 0–30 år.

Under arbetet med den övergripande kulturplanen fördes samtal med ett par elevgrupper från två olika grundskolor i kommunen samt med en skolledare. Resultatet från dessa samtal redovisas i den övergripande kulturplanen. I framtagandet av denna barn- och ungdomskulturplan har sedan dessa resultat fördjupats och byggts på genom en workshop med lite äldre ungdomar den 25 augusti 2015 på teatern i Mariestad. Resultatet från diskussionerna under denna workshop är också en central del av denna plan.

Den övergripande kulturplanen pekar ut fyra centrala temaområden för det kommande utvecklingsarbetet inom det kommunala kulturområdet. Dessa temaområden är följande:

- 1) Natur- och kulturarv
- 2) Konsten i samhället
- 3) Lärande
- 4) Mötesplatser

Därutöver lyfter planen fram ett horisontellt perspektiv som i allra högsta grad också har bäring på denna barn- och ungdomskulturplan: Ungas skapande. Detta horisontella perspektiv ska prägla samtliga fyra temaområden och sålunda även alla kommunala kulturverksamheter. I Fördjupad översiktsplan Mariestad 2013–2030 pekas ungas skapande ut som ett av två övergripande mål för kulturen: ”Ungdomskulturen ska främjas genom uppmuntran av egna idéer och nätverksskapande.”

I den övergripande kulturplanen pekas en rad utvecklingsinsatser ut utifrån de fyra temaområdena samt det horisontella perspektivet. Detta görs samtidigt utifrån den kommunala kulturavdelningens olika verksamheter: *Mariestads Stadsbibliotek*, *Musikskolan i Mariestad*, *Teatern*, *Vadsbo museum* samt *Allmänkultur*. För dessa utvecklingsinsatser, som är formulerade i punktform, hänvisas alltså till *Kulturplan Mariestad 2015–2022*.

Det är som sagt var inte unikt för en kommun att peka ut barn och unga som en central målgrupp, men med den övergripande kulturplanen vill Mariestad sticka ut genom att konsekvent vända på perspektivet. Det framtida kulturarbetet ska genomgående präglas av barns och ungas egna idéer och kreativitet. Då handlar det om att vägleda på ett genomtänkt sätt, men också om att våga ge förtroende – att våga ”lämna över nyckeln”. Den här barn- och ungdomskulturplanen ska helt enkelt ses som en logisk fortsättning på denna viljeinriktning och den ska i sin tur präglas av detta omvända perspektiv.

Efter samtliga avsnitt i denna plan följer en sammanfattning i punktform, detta för att göra planen mer lättillgänglig även för åtminstone delar av planens målgrupp.

Sammanfattning:

- Denna plan är en fördjupning av *Kulturplan Mariestad 2015–2022*.
- Målgrupp: 0–30 år.
- Fyra temaområden för den kommunala kulturutvecklingen:
  1. Natur- och kulturarv
  2. Konsten i samhället
  3. Lärande
  4. Mötesplatser
- Ett horisontellt perspektiv: *Ungas skapande*.
- Kommunala kulturverksamheter: *Mariestads Stadsbibliotek, Musikskolan i Mariestad, Teatern, Vadsbo museum och Allmänkultur*.
- Mariestads kommun vill skapa ett kulturklimat som präglas av barns och ungas egna idéer och kreativitet.

1.1 Värdegrund, syfte och mål

Kultur- och fritidsutskottet i Mariestad har pekat ut riktningen för *Kulturplan Mariestad 2015–2022* – och i förlängningen av detta riktningen för det framtida kulturarbetet – genom att ta fram ett antal värdeord som ska ligga till grund för planen. De värdeord som bildar denna värdegrund är följande: *Tradition, Utmanande, Hållbart, Tillväxt, Inspirerande, Gränslöst* samt *Stolthet*. Naturligtvis ska denna värdegrund även gälla för *Barn- och ungdomskulturplan Mariestad 2015–2022*.

Syftet med den övergripande kulturplanen har varit att skapa ett styrdokument som både kan motivera och utveckla de olika kulturverksamheterna i kommunen. I grunden handlar det om att stärka och synliggöra kulturen både internt och externt. Med en långsiktig plan skapas en kontinuitet, fokuseringar och prioriteringar kan tydliggöras, samtidigt som planen motverkar inre och yttre splittringar. Med denna kulturplan tar kulturen plats och visar att den är en självklar del av samhällsutvecklingen. Målet med planen, och arbetet med denna, är att tänja gränserna, verka för mångfald och för att nå nya målgrupper, och på så sätt bidra till ett hållbart samhälle.

Syftet med denna barn- och ungdomskulturplan är, förutom det som nämns ovan, att fördjupa de utvecklingsplaner kring målgruppen barn och unga som pekas ut redan i den övergripande kulturplanen. Målet med barn- och ungdomskulturplanen är vidare att inskräpa målbilden ovan genom att fokusera på den enskilt viktigaste målgruppen. Tre nyckelord ska prägla arbetet med målgruppen: *mångfald*, *tillgänglighet* och *tillträde*. Dessa ord kan i sin tur sammanfattas med ett *inkluderande* förhållningssätt.

Sammanfattning:

- Värdegrund: *Tradition, Utmanande, Hållbart, Tillväxt, Inspirerande, Gränslöst* och *Stoltbet*.
- Syfte: Fördjupa utvecklingsplanerna kring arbetet med målgruppen barn och unga.
- Mål: Skapa ett *inkluderande* förhållningssätt genom *mångfald*, *tillgänglighet* och *tillträde*.

2. Kultur i yngre åldrar

De kommunala kulturverksamheterna arbetar redan idag aktivt och med ett tydligt fokus på målgruppen barn upp till 18 år. Detta arbete ska under de kommande åren utvecklas ytterligare utifrån de fyra temaområdena samt det horisontella perspektivet *Ungas skapande*. För konkreta utvecklingsinsatser hänvisas här till den övergripande kulturplanen.

Ett utvecklingsområde som berör denna målgrupp är särskilt prioriterat: samverkan med skolan. Det ligger under allmänskultur att samverka med kommunens skolor. Framtidens utmaningar ligger här framför allt i att förstärka och utveckla denna samverkan, inte minst genom att tydliggöra kopplingarna mellan kulturverksamheter och skolans läroplaner. Barn och unga lär sig och mår bättre när det kreativa skapandet och logiska tänkandet får samverka. Detta ger dem samtidigt verktyg att som vuxna våga lyfta fram och använda sin kreativitet för att skapa ett bättre och mer innovativt samhälle.

Satsningen Skapande skola, som ligger under Statens Kulturråd, är tänkt att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och ligger helt i linje med flera centrala tankegångar i den övergripande kulturplanen. De kommunala kulturverksamheternas ambition att samverka med skolan står dock inte och faller med denna satsning. Dessa verksamheter ska helt enkelt under den aktuella

perioden aktivt arbeta i de forum som såväl den lokala som den nationella kulturpolitiken erbjuder. Och i skrivande stund är det alltså framför allt Skapande skola som är aktuellt.

De elever som intervjuades under arbetet med den övergripande kulturplanen hade relativt liten erfarenhet av estetiska lärprocesser och hade aldrig deltagit i något Skapande skola-projekt. Samtliga önskade dock att det blev fler sådana inslag i undervisningen framöver. Mariestads kommun har också numera ambitioner att starta fler projekt inom Skapande skola och har därför anställt en person som ska driva denna utveckling (kultursamordnaren inom allmänskultur). Den intervjuade skolledaren underströk vidare vikten av att få in andra professioner, andra vuxna, i skolans och elevernas värld. Det är en viktig uppgift att knyta ihop skolan med den kulturella sektorn och ett kreativt arbetssätt. Den nya läroplanen från 2011 öppnar också upp för samverkansprojekt över ämnesgränserna och här kan de estetiska ämnena mycket väl inta en tätposition. Det är dock helt avgörande att hela tiden koppla samtliga samverkansprojekt till läroplanen, så att skolan – skolledare och lärare – tydligt kan se vinsterna med projekten. Detta är något som kommunens olika kulturverksamheter måste känna till, och aktivt arbeta för, om de också vill in och sätta avtryck i skolans värld.

Skapande skola-projekt bör växa fram genom en aktiv dialog mellan för- och grundskolans chefer och kultursamordnaren, i syfte att fördjupa och komplettera kursplanerna i ett flertal av läroplanens ämnen, framför allt de estetiska. Kultursamordnaren har en central roll för Skapande skola-arbetet i Mariestad och kulturavdelningen är en viktig samarbetspartner för förskola och grundskola. Roll- och ansvarsfördelningen mellan skolledare, kultursamordnare och skolornas gemensamma kulturråd behöver förtydligas.

Den inkluderande visionen att ”nä alla barn och unga i Mariestads kommun” ska fungera som ett rättesnöre för de kommunala kulturverksamheterna och i detta sammanhang är Skapande skola helt avgörande för framgång. Därför ska också såväl planering som uppföljning av de olika projekten inom Skapande skola bli tydligare och kommunens olika kulturverksamheter, alltså inte endast allmänskultur, ska aktivt delta i detta planerings- och uppföljningsarbete.

Sammanfattning:

- Fortsatt fokus på barn upp till 18 år.
- Prioriterat utvecklingsområde: samverkan med skolan.
- Kommunens kulturavdelning ska utveckla arbetet med Skapande skola genom en aktiv dialog med skolan.
- Visionen för kommunens kulturavdelning är att ”nä alla barn och unga i Mariestads kommun”.

3. Nya mötesplatser

Centralt för det horisontella perspektivet *Ungas skapande* är att skapa mötesplatser för barn och unga, eller rättare sagt att låta barn och unga skapa sina egna mötesplatser. För de yngre åldrarna bör detta ske under vuxnas ledning, men där de unga ges ett stort förtroende och ansvar. Båda de utvalda elevgrupperna som intervjuades i samband med framtagandet av den övergripande kulturplanen lyfte fram behovet av att skapa en mötesplats centralt i Mariestad, en lokal som också kan vara tillgänglig helgtid och under skolloven, som ett komplement till fritidsgården Elvärket m.fl. Detta skulle kunna bli en mötesplats för alla konstnärliga uttryck, men också en plats för socialt umgänge. Verksamhetens innehåll skulle tas fram av de unga själva, men med vägledning från kompetenta vuxna.

Frågan om mötesplatser togs upp på nytt under workshopen med ungdomar i augusti 2015. Diskussionen utgick ifrån följande fyra övergripande frågeställningar:

- Finns det behov av en ny mötesplats för barn och unga i Mariestads kommun?
- Vad ska i så fall en sådan mötesplats innehålla?
- Hur ska ansvaret fördelas mellan vuxna och unga?
- Vill ni engagera er i en sådan mötesplats?

Kring den första frågan var samtliga unga deltagare överens om att det finns ett behov av minst en ny mötesplats för barn och unga i Mariestad. På nytt framfördes önskemålen att lokalen borde ligga centralt och utgöra ett komplement

till de mötesplatser som finns redan idag, t.ex. fritidsgården Elvärket. Fler önskemål som lyftes fram, angående innehåll, var att mötesplatsen skulle erbjuda ett mysigt café, en mindre scen samt en kreativ miljö för många olika kulturuttryck (lokaler för repetitioner, utställningar, dans, LAN, konserter etc.). En ny, inkluderande mötesplats utgör sammanfattningsvis det visionära målet för arbetet utifrån barn- och ungdomskulturplanen.

På vägen mot detta mål ska kommunens kulturverksamheter bli bättre på att synas och hitta fram till den aktuella målgruppen. Detta ska bland annat ske genom att verksamheterna aktivt erbjuder de kulturmötesplatser som redan finns tillgängliga, t.ex. teatern, biblioteket, musikskolan samt museet. Det handlar alltså om att öppna upp i vid bemärkelse, naturligtvis utan att tumma på kommunens demokratiska rättesnören.

Det räcker dock inte med att öppna upp, utan de kommunala kulturverksamheterna behöver också hjälpa till med att skapa sammanhang. På så sätt kan verksamheterna samtidigt nå ut lättare till målgruppen. Ett sådant sammanhang, som lyftes fram under workshopen, är att skapa och utveckla en kulturmässa för unga. Detta ska bli ett årligen återkommande evenemang under en hel helg där de unga själva får styra innehållet. De olika kommunala kulturverksamheterna ska i sin tur erbjuda stöd under planeringen och genomförandet i den utsträckning som efterfrågas. Under workshopen bildades ett nätverk av intressenter, ”Ung Kultur i Mariestad”, för att samverka i alla möjliga sammanhang, bland annat kring en sådan kulturmässa.

Sammanfattning:

- Det finns behov av en ny, inkluderande mötesplats centralt i Mariestad för barn och unga.
- De kommunala kulturverksamheterna ska bli bättre på att nå ut till den aktuella målgruppen och göra befintliga mötesplatser tillgängliga.
- Kommunens kulturavdelning ska hjälpa till med att skapa sammanhang, t.ex. en kulturmässa för unga.

4. Nätverk och samverkan

Kommunens kulturverksamheter, inte minst allmänkultur, har som sagt var en ambition att skapa nätverk och samverkan med barn och unga genom skolan och fritidsgårdarna (elevråd och andra elevsammanslutningar). Den vägen nås emellertid inte de unga (upp till 30 år) som har slutat skolan i Mariestad.

Denna senare målgrupp av ”äldre unga” utgjorde en majoritet under den tidigare nämnda workshopen i augusti 2015. Under rubriken ”Ungas skapande kopplat till kommunens kulturverksamheter” diskuterades följande frågeställningar:

- Känner ni till Mariestads kulturutbud på t.ex. biblioteket, teatern, museet etc.?
- Hur kan vi låta barn och unga bestämma mer?
- Vad skulle vi kunna skapa tillsammans?
- Vad saknar ni för kulturevenemang i Mariestad?
- Egna, övriga idéer?

Kännedomen kring Mariestads kulturutbud är många gånger dålig bland kommunens barn och unga. Det behövs fler och tydligare informationsvägar. För de yngre, som befinner sig i kommunens skolverksamhet, skulle en lösning på detta problem kunna vara särskilda Kulturanslagstavlur på skolorna. Dessa kan utformas antingen i digital form eller som mer klassiska informationstavlur. Det är dock viktigt att lärare och övrig personal känner till dessa Kulturanslagstavlur och gör dem kända bland eleverna. För att uppmuntra till inflytande och medverkan från de unga kan tavlorna kompletteras med tips- och idélådor (antingen fysiska eller digitala), som dels skulle kunna finnas på skolorna, dels på andra offentliga platser i kommunen.

Samverkan mellan kommunens kulturverksamheter och ungas skapande ska underlättas genom det ovan nämnda nätverket (Ung Kultur i Mariestad). I skrivande stund har nätverket startat en Facebook-grupp där de unga, men även kulturansvariga från kommunen, kan lägga upp tips om evenemang, be om råd och hjälp, eller bara diskutera kultur och andra viktiga frågor i största allmänhet. Det är också genom denna Facebook-grupp som de årliga kulturmässorna kommer att planeras och administreras. Här har alltså skapats en idealisk

kontaktyta mellan de unga och kommunens kulturverksamheter, där kommunikationen förs utifrån de ungas egna behov och önskemål. Fler sådana kontaktytor och kontaktvägar bör skapas i framtiden.

Det finns dock även behov av verkliga möten mellan de unga och de kommunala kulturverksamheterna. De sistnämnda ska därför med jämna mellanrum bjuda in till liknande träffar som den nämnda workshopen, minst en gång om året, men gärna oftare.

Sammanfattning:

- Kommunens kulturavdelning vill även nå ut till de unga i Mariestad som har slutat skolan.
- Särskilda informationstavlor för kommunens kulturutbud bör sättas upp både på skolorna och på andra offentliga platser. Dessa tavlor bör också kompletteras med tips- och idélådor.
- Nytt nätverk: Ung Kultur i Mariestad. (Se bl.a. Facebook-grupp.)
- Kommunens kulturavdelning ska med jämna mellanrum bjuda in unga i Mariestad till kulturdialog.

5. Arbetet med planen

Liksom i fallet med den övergripande kulturplanen, krävs det att denna barn- och ungdomskulturplan blir ett levande dokument och att den under de närmaste sju åren integreras i det dagliga kulturarbetet. All den personal som arbetar med kultur i kommunen behöver också ha god kännedom kring vad som pekas ut som centrala utvecklingsområden i planen. Till detta hör att denna personal även behöver stärka sin kompetens kring ett inkluderande förhållningssätt (mångfald, tillgänglighet och tillträde). På regional nivå kan både Kultur i Väst och KulturUngdom bidra med sådan kompetensutveckling.

I övrigt ska arbetet med barn- och ungdomskulturplanen ske på samma sätt som med den övergripande kulturplanen.

Verksamhetsplaner

De verksamhetsplaner som tas fram av samtliga kulturverksamheter i Mariestads kommun ska kopplas både till den övergripande kulturplanen och till denna barn-

och ungdomskulturplan. Det horisontella perspektivet *Ungas skapande* lämpar sig dessutom mycket väl att arbeta gemensamt med, över verksamhetsgränserna.

Dialog och samverkan

De båda kulturplanerna ska användas i dialogen och samverkan med delregion, region, nation samt för internationella samverkansprojekt. För arbetet med barn- och ungdomskulturplanen är särskilt dialogen och samverkan med Kultur i Väst och KulturUngdom central.

Dialog med kommuninvånare

Målgruppen för denna barn- och ungdomskulturplan är flyktig och inte alla gånger så lätt att varken fånga in eller behålla. Det är därför helt avgörande att ständigt underhålla de kanaler och nätverk som har lyfts fram tidigare i denna plan.

Utvärdering och uppföljning

I samband med att de årliga verksamhetsplanerna tas fram ska också föregående års arbete med barn- och ungdomskulturplanen utvärderas internt. Då ska även förslag på justeringar av planen kunna tas upp.

Barn- och ungdomskulturplanen ska naturligtvis också ingå i den utvärdering som görs av den övergripande kulturplanen någon gång i halvtid (2018–2019).

Sammanfattning:

- Planen ska bli en del av det dagliga kulturarbetet.
- Stärka kompetensen inom de kommunala kulturverksamheterna kring ett inkluderande förhållningssätt (mångfald, tillgänglighet och tillträde).
- Arbeta över verksamhetsgränserna med planen.
- Planen ska användas både i dialogen med delregion/region/stat och med barn och unga i kommunen.
- Planen ska årligen följas upp samt utvärderas i halvtid.